УДК 811.111:811.161.2]'255.4

ЛЕКСИЧНИЙ НОНСЕНС Ш. СІЛВЕРСТАЙНА В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

К.В. Вороніна, канд. філол. наук (Харків)

Статтю присвячено дослідженню особливостей утворення перекладацьких відповідників англомовних лексичних нонсенсних одиниць українською мовою. Підкреслюється провідна роль перекладача та його особистісних характеристик під час тлумачення та перекладу лексичного нонсенсу. У результаті дослідження робиться висновок, що перекладачі мають тенденцію до формування власних відповідників за рахунок використання тих самих словотвірних засобів, до яких удавався автор під час створення лексичних нонсенсів.

Ключові слова: відповідник, інтерпретація, лексичний нонсенс, переклад, перекладач.

Воронина К.В. Лексический нонсенс Ш. Силверстайна в украинских переводах. Статья посвящена исследованию особенностей создания переводческих соответствий англоязычных лексических нонсенсных единиц в украинском языке. Пристальное внимание уделено ведущей роли переводчика и его личностных характеристик в процессе интерпретации и перевода лексического нонсенса. В результате исследования делается вывод, что переводчики склоняются к образованию собственных соответствий за счет использования те ж словообразовательных способов, к которым обращался автор при создании лексических нонсенсов.

Ключевые слова: интерпретация, лексический нонсенс, перевод, переводчик, соответствие.

Voronina K.V. Lexical Nonsense by Shel Silverstein in Ukrainian Translations. The paper focuses on particularities of translating English lexical nonsense units into Ukrainian. It has been revealed that translator's personal characteristics are of primary importance while interpreting lexical nonsense and creating its equivalent. The general conclusion is that while creating their own equivalents, translators tend to follow the author's word-building patterns.

Key words: equivalent, interpretation, lexical nonsense, translation, translator.

До вивчення нонсенсу все частіше звертаються дослідники різноманітних гуманітарних галузей, прагнучи збагнути сутність цього складного феномену. Він стає все більш привабливим для фахівців у галузі перекладознавства та перекладачів-практиків, адже під час перекладу різноманітних його репрезентацій виникають труднощі, задля подолання яких слід шукати нових нестандартних рішень, активізуючи всі наявні ресурси та креативний потенціал. Дослідницька зацікавленість спрямована насамперед на особливості вибору/утворення перекладацьких відповідників, а також на факторах, що обумовлюють остаточний їх вибір. Вивчення шляхів подолання перекладацьких труднощів під час перекладу нонсенсу здатне наблизити до розуміння складних процесів, які відбуваються у свідомості перекладача. Поступовий зсув дослідницьких пріоритетів з тексту перекладу як результату перекладацької діяльності на перекладача як агента креації обумовлює актуальність даної розробки.

Об'єкт дослідження – нонсенсні одиниці лексичного рівня, а предмет – шляхи подолання труднощів, що виникають під час їх перекладу українською мовою. Матеріалом обрано віршовані твори відомого американського поета Ш. Сілверстайна, якого вважають «направду унікальним та багатоликим митцем» [11] та їх переклади українською [11]. Таланти Ш. Сілверстайна не обмежувалися лише складанням віршів – він знаменитий як драматург, ілюстратор, сценарист, карикатурист та поет-пісняр. Його ім'я стало відомим завдяки низці блискучих дитячих творів, до яких він робив ілюстрації власноруч. Завдяки неповторному авторському стилю, пройнятому гумором та життєлюбством, його твори прийшлися до вподо-

© Вороніна К.В., 2015

би і малюкам, і дорослим читачам, перетворивши поета на одного з найулюбленіших авторів усіх часів.

Секрет успіху віршів Ш. Сілверстайна серед дитячої аудиторії криється, насамперед, у здатності втілити особливості дитячого світосприйняття, відмінного від сприйняття дорослої людини. Його вірші відображають дитячу прихильність до всього, що відрізняється від «правильного» світу дорослих, захоплення вигадувати щось нове та незвичне, свідомо перекручувати відомі факти/явища та прагнення до гри та жартів. Незважаючи на відсутність традиційного повчання, яке часто дітьми сприймається як нудне та нецікаве, вірші Ш. Сілверстайна слугують навчальним цілям. Вони сприяють всебічному розвитку дитини: допомагають розробити творчу уяву та образне сприйняття, опанувати мовою, навчитися запам'ятовувати нові слова тощо. На сайті поета деякі вірші наведені у музичному супроводі, що дозволяє не тільки декламувати вірші, а й залучає дитину до співів, знайомить з музичною грамотою [16]. Окреме місце посідає заохочення малюків до експериментування з мовою. Свідомо удаючись до створення власних лексичних нонсенсних утворень, автор активізує дитячу словотворчість. Вигадування нових слів, гра з відомими словами є необхідним етапом, що дитина має пройти на шляху до опанування мовою [3]. Отже, поет втілив у власних віршах необхідні складники дитячої освіти.

Переклад дитячої літератури – непросте завдання для перекладача, яке потребує великих творчих зусиль та відповідальності. Саме в дитинстві починаються активні етапи розвитку людини як мовної особистості, і від якості літератури, з якою знайомиться дитина, залежатиме те, наскільки успішно відбуватимуться процеси її становлення. Переклад творів для дітей вважають «комунікацією особливого ґатунку, яка зобов'язує перекладача, так само як і автора, вміти бачити світ очима дитини, бути здатним кожного разу наново відкривати світ» [8, с. 327]. Перекладач має враховувати особливості розвитку дитини у залежності від її вікових характеристик: «перекладач, обізнаний з тим, для якої вікової групи перекладає, має так чи інакше проникнути у світ, логіку та знання саме цього віку» [10]. З одного боку, дітям «складніше орієнтуватися в чужій для них культурі» [там само], ніж дорослим, через те, що їх життєвий досвід та знання про навколишній світ значно відрізняються від досвіду дорослих. А з іншого боку, «неможна недооцінювати уміння дітей з ігровою легкістю вникати в інший світ та іншу культуру» [там само]. Тож, перекладач має віднайти способи, доступні для дитячого сприйняття, щоб зробити знайомство дитини зі світом іноземної культури якомога легким та цікавим. Задача перекладача дитячої літератури ускладнюється й через необхідність зберегти емоційне забарвлення тексту оригіналу [12]. Сприйняття художнього твору дитиною відрізняється емоційним ставленням до героїв, тож досягнення експресивного та емоційного еквіваленту у тексті перекладу є завданням першочергової важливості.

Лексичні нонсенсні репрезентації здатні значним чином ускладнити процес перекладу художнього твору, до складу якого вони належать. Такі онтологічні ознаки лексичного нонсенсу, як структурна неконвенційність, референційно-сигніфікативна невизначеність та семантична неоднозначність чинять значні труднощі на обох етапах перекладацького процесу. Етап сприйняття тексту мовою оригіналу, його осмислення та тлумачення прийнято вважати першим етапом перекладацького процесу [2; 5; 7]. На етапі інтерпретування труднощі пов'язані з непрозорістю морфемної структури лексичного нонсенсу та, відповідно, неможливістю дійти остаточних та однозначних висновків щодо його сенсу. Іншим фактором, який ускладнює розуміння, є неможливість однозначно зіставити лексичну одиницю з тим чи іншим об'єктом позамовного оточення. Лексема-нонсенс здатна позначати одразу декілька об'єктів, створених авторською уявою, тобто здатна до множинного співвідношення з об'єктами позамовної дійсності. Відповідно, неможна однозначно встановити її понятійну складову. Семантична неоднозначність лексеми-нонсенсу – здатність до одночасної реалізації багатьох потенційних сенсів – призводить до щонайменш двох наслідків. Перший має прояв у невизначеності реципієнта, який саме варіант з декількох можливих обрати. Другий – в тому, що різні реципієнти можуть приписувати лексемі-нонсенсу принципово різні значення. Отже, кількість

варіантів тлумачення може потенційно дорівнювати кількості реципієнтів. Таким чином, через ускладненість нонсенсу його інтерпретація «не відбувається автоматично» [15, с. 1], що вимагає від перекладача докладання певних зусиль, часто досить суттєвих.

Другий етап перекладацького процесу – етап остаточного вибору відповідника – зазвичай характеризують як найскладніший; цей етап характеризують як такий, коли можуть виникнути «'муки творчості', пов'язані з пошуками 'потрібного слова' та функціонально-стилістичних та жанрових відповідників, передачею реалій та гри слів, уточненням синтаксичного малюнку та кінцевою шліфовкою перекладу» [2]. На другому етапі труднощі обумовлені тим, що лексеми-нонсенси належать до безеквівалентної лексики; вони не мають і не можуть мати прямих відповідників у цільовій мові. Отже, переклад вимагатиме створення функціональних відповідників, тобто «використання в перекладі таких мовних засобів, які виконують функцію, аналогічну функції мовних засобів оригіналу» [6, с. 187]. Утворення остаточного відповідника, таким чином, потребуватиме активізації творчого потенціалу перекладача, залучення мовних та когнітивних ресурсів, неодноразових спроб віднайти вдале рішення, що в певних випадках може перетворитися на складний довготривалий процес.

Треба відмітити, що у випадку перекладу творів, які містять нонсенс, роль перекладача значно зростає; перекладач «позбувається свого "фонового" статусу, перетворюючись на впливового агента креації» [8, с. 331]. На передній план висуваються його професійні та особистісні характеристики, насамперед, прихильність до розв'язання інтелектуальних загадок, які створює нонсенс, здатність до пошуку творчих підходів та нових нестандартних рішень, майстерність в оперуванні мовними засобами цільової мови тощо.

Вірші Ш. Сілверстайна рясніють випадками лексичного нонсенсу, які автор утворює за використання різноманітних словотвірних способів. Наприклад:

In the swamplands long ago,
Where the weeds and mudglumps grow,
A ***Yipiyuk*** *bit on my toe...*
Exactly why I do not know.
(Sh. Silverstein, The ***Yipiyuk)***

Лексема-нонсенс **Yipiyuk** утворена з урахуванням рими та розміру вірша за використання способу, який можна схарактеризувати як *word manufacture* – довільне поєднання фонем [14, с. 239]. З контексту вірша стає зрозумілим, що лексичний нонсенс побудовано на позначення вигаданої істоти, про яку відомо лише те, де вона мешкає та які дії виконує. Щодо інших характеристик автор не наводить жодних коментарів, надаючи читачам необмежену свободу для власних здогадок.

Для утворення лексичного нонсенсу українською мовою перекладач обирає транскодований відповідник:

Минуло вже багато літ
Відтоді, як в краю боліт
Сердешну ніженьку мою
Вхопив триклятий ***Юпіюк****.*
(Юпіюк, *переклав Володимир Чернишенко)*

Використовуючи транскодування, перекладач зберіг оригінальну назву невідомої істоти. У даному випадку вважаємо це рішення вдалим, адже нонсенсна одиниця ***Юпіюк*** надає змогу україномовному читачеві відчути незвичність вигаданої істоти, що повністю відтворює прагматичну інтенцію автора твору.

У віршах Ш. Сілверстайна бачимо велику кількість прикладів лексичних нонсенсів на позначення невідомих казкових істот:

In the undergrowth
There dwells the ***Bloath***
Who feeds upon poets and tea.
Luckily I know this about him,
While he knows almost nothing of me.
(Sh. Silverstein,
About the ***Bloath)***

Як і у попередньому випадку, одиниця ***Bloath*** побудована шляхом довільного поєднання фонем, що значно утруднює її інтерпретацію. На основі контексту робимо висновки, що одиниця вигадана на позначення казкової істоти, яку автор наділив дивними звичками: вона харчується поетами та чаєм. Уявити таку істоту досить важко, тож для полегшення інтерпретування автор разом з текстом вірша наводить відповідний малюнок [16].

Перекладач пропонує такий відповідник англомовному лексичному нонсенсу:

У темнім бору
*Живе **Зажерун**,*
Поетів ковтає він з чаєм.
На щастя, я знаю, що він там живе,
А він ще про мене не знає.
*(**Зажерун**, переклав Тарас В'єнц)*

На відміну від англомовного нонсенсу, українська одиниця ***Зажерун*** підлягає чіткому морфемному членуванню. Отже, можна розпізнати техніку її будування: лексема-нонсенс утворена від узуальної української одиниці *«жерти»* шляхом афіксації. Під час утворення відповідника перекладачеві став у пригоді контекст всього вірша, зокрема, переваги незвичної істоти у харчуванні. Перекладач знайшов варіант ***Зажерун*** найбільш вдалим для найменування персонажа, оскільки для україномовних читачів така назва робить натяк на його характеристики.

Автор утворює лексичний нонсенс на позначення вигаданих географічних назв:

*In the land of **Listentoemholler***
Steaks cost a nickel but the tax is a dollar.
*How'd you like to live in **Listentoemholler**?*
(...)
*In the land of **Muglywugly***
You got to be a movie star if you're ugly
And your nose is knobby and your eyes are bugly
And your neck is snugly and your arms are hugly.
*Let's all go live in **Muglywugly***
(Sh. Silverstein, In The Land Of...)

З точки зору техніки утворення, нонсенсні одиниці ***Listentoemholler*** та ***Muglywugly*** побудовані за допомогою словоскладання, тобто «цільнооформленого з'єднання двох та більше морфем, які виступають в якості кореневих в окремих словах» [1, с. 66]. Всередині вигаданої одиниці ***Listentoemholler*** можна розпізнати узуальні лексеми: ***listen, to, holler.*** Щодо ***Muglywugly***, ефект нонсенсу досягається за рахунок поєднання двох нонсенсних одиниць: ***mugly*** та ***wugly***. Наведена одиниця є прикладом прийому римованого словоскладання, сутність якого полягає в повторі першого компонента лексеми з незначними фонетичними змінами; на позначення цього прийому вживають низку термінів: «повтор-відлуння» [13], «луна-конструкція» [9], «гендіадіс» [4]. Широко вживаний у віршах, цей прийом здатен створити неповторне середовище, на якому ґрунтується нонсенс.

Наведемо переклад українською:

*Є країна **Тьхутикбісу**,*
Там за шинку – дві копійки, тільки мита цілих вісім,
*Як то, жити в **Тьхутикбісу**?*
(...)
*Є країна **Нутийбека***
Там в кіно беруть негарних, кривоносих і почварних,
Косооких, нечупарних, а до того недалеких,
І сопливих і плаксивих, а найперше – всіх бездарних...
*Нумо всі до **Нутийбека**!*
(Є країна...,
переклав Володимир Чернишенко)

Задля формування власних відповідників англомовним лексичним нонсенсам перекладач використав той самий словотвірний спосіб, що й автор – словоскладання. Але якщо автор утворив ***Listentoemholler*** шляхом поєднання узуальних лексем, а ***Muglywugly*** – за допомогою нонсенсних, то будування обох перекладацьких відповідників ґрунтується на поєднанні узуальних лексем. Так, складовими компонентами ***Тьхутикбісу*** є узуальні лексеми ***Тьху, ти, к, бісу,*** а всередині ***Нутийбека*** розпізнаємо узуальні ***ну, ти, й, бека.*** Нажаль, жоден з відповідників не відтворює ефекту повтору-відлуння, який існує в мові оригіналу. У перекладі утворені відповідники здатні виконувати ті ж самі функції, що й лексичні нонсенси оригіналу: вони є, насамперед, потужними засобами виразу емоційного забарвлення та ставлення автора до вигаданих країн.

Лексичні нонсенси Ш. Сілверстайна в певних випадках утворюються за допомогою ономатопеї:

Oh, I'm being eaten
By a boa constrictor,
(...)
Oh, fiddle,
It's up to my middle.
Oh, heck,
It's up to my neck.
Oh, dread,
*It's **upmmmmmmmmmmmffffffffff** . . .*
(Sh. Silverstein, Boa Constrictor)

Ономатопоетичне утворення ***ирттттттттттффффффффф*** важко співвіднести з певним звуком навколишнього середовища. За фонетичним оформленням лексема-нонсенс нагадує декілька звуків: наприклад, шипіння або звук, що утворюється під час повзання. Опора на назву вірша та на контекст допомагає зрозуміти, що йдеться про величезного удава, що повзе по тілу героя та страшенно його лякає, та співвіднести лексему-нонсенс з видихом – з єдиним звуком, що герой здатний продукувати, втративши від жаху дар мовлення. З контексту вірша стає зрозумілим, що події розвиваються надто швидко – його головний герой не встигає навіть вимовити до кінця, що з ним відбувається. Спираючись на риму та розмір, читачеві зрозуміло, що герой хотів сказати *it's up to my head*, але не встиг.

Зазначимо, що наявність ономатопей чинить чималі труднощі для перекладача через низку факторів. По-перше, різні мовні спільноти мають різні традиції вербального відтворення одних і тих самих звуків навколишнього оточення. По-друге, в різних мовних спільнотах можуть з'являтися звукоімітації, пов'язані з особливостями їх світосприйняття, які будуть відсутніми в інших мовних спільнотах. А також ономатопеї можуть мати оказіональний характер і характеризуватися конотативним навантаженням. У прикладі нижче бачимо таке перекладацьке рішення:

Ой, мене гама
(вірте-не вірте)
Боа констриктор,
(...)
Ах так?!
До стегон ковта!
От чорт!
До пояса – ковть!
Ну й ну!
По шию ковтнув...
Овва!
Одна ***головвшшшфффф****...*

(Боа констриктор,
переклав Володимир Чернишенко)

Перекладацький відповідник зберігає ефект, що було створено мовою оригіналу, але за використання засобів мови перекладу, відмінних за звучанням. Лексема ***головвшшшфффф*** так само здатна передавати звук видиху за рахунок поєднання кінцевих приголосних. Так само, як і англомовне утворення ***ирттттттттттффффффффф***, україномовна лексема-нонсенс відображає стрімкий розвиток подій – головний герой так само не встигає промовити слово «*голова*».

Проведене дослідження дозволяє зробити певні висновки. Лексичний нонсенс як результат авторської творчої діяльності має різноманітні форми репрезентації, утворені шляхом використання різноманітних словотвірних способів. За рахунок онтологічних властивостей лексичний нонсенс значно ускладнює здіснення обох етапів перекладацького процесу: інтерпретації та створення остаточного відповідника. Під час перекладу творів, які містять нонсенс, особливої ваги набуває перекладач, а саме його професійні та особистісні характеристики, насамперед, прихильність до творчих підходів до інтерпретації та пошуку нестандартних рішень у створенні власних відповідників. У переважній більшості випадків перекладачі мають тенденцію до формування відповідників за використання тих самих словотвірних засобів, до яких удавався автор під час створення лексичних нонсенсів.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особливостей перекладу лексичного нонсенсу у прозових творах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бортичук Е.Н. Сложное слово синтаксического типа и межуровневое варьирование / Е.Н. Бортичук, Л.Г. Верба // Проблемы варьирования языковых единиц. Материалы к спецсеминарам ; [авторы-сост. проф. Арнольд И. В. и др.]. – К. : УМК ВО, 1990. – С. 65–83. 2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) [Електронний ресурс] / В.С. Виноградов. – М. : Изд-во ин-та общ. сред. образования РАО, 2001. – 224 с. – Режим доступу : http://linguistic.ru/index.php?id=88&op=content. 3. Вороніна К.В. Лексичний нонсенс як етап розвитку дитячого мовлення / К.В. Вороніна, Г.Г. Гусєва // Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі : Матеріали V Міжнар. наук.-метод. конф. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна. – 2012. – С. 45–46. 4. Гугунава Д.В. Гендиадис – "шмендиадис": о повторах-отзвучиях / Д.В. Гугунава // Русская речь. – 2003. – № 5. – С. 46–49. 5. Комиссаров В.Н. Теория перевода

(лингвистические аспекты) : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комиссаров. – М. : Высш. шк., 1990. – 253 с. 6. Маркина М.Г. Адекватность как переводческая проблема (функциональный подход) / М.Г. Маркина // Вісник Дніпропетров. ун-ту. Серія : Мовознавство. – 2008. – Т. 16. – Вип. 14. – С. 184–189. 7. Минченков А.Г. Русские частицы в переводе на английский язык / А.Г. Минченков. – СПб. : ООО «Издательство «Химера», 2001. – 96 с. 8. Ребрій О.В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія / О.В. Ребрій. – Х. : Вид-во ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 376 с. 9. Санников В.З. Русский язык в зеркале языковой игры / В.З. Санников ; [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Языки славянской культуры, 2002. – 552 с. 10. Цехер К. Кого, что и почему мы переводим? Мысли и наблюдения в области перевода русской детской литературы на немецкий язык [Електронний ресурс] / К. Цехер // II Международный конгресс литературных переводчиков. – 2012. – Режим доступу : http://institutperevoda.ru/. 11. Шел Сільверстейн українською [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://silverstein-ua.ucoz.com. 12. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты / А.Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с. 13. Янко-Триницкая Н.А. «Штучки-дрючки» устной речи (повтор-отзвучие) / Н.А. Янко-Триницкая // Русская речь. – 1968. – № 4. – С. 48–52. 14. Bauer L. English Word-Formation. / L. Bauer. – Cambridge : Cambridge University Press, 1983. – 296 p. 15. Dolitsky M. Under the tumtum tree: From nonsense to sense, a study in nonautomatic comprehension / M. Dolitsky. – Amsterdam, 1984. – 119 p. 16. Silverstein Sh. Poems [Electronic resource]. – Access : www.shelsilverstein.com.

REFERENCES

Bauer, L. (1983). *English Word-Formation.* Cambridge : Cambridge University Press.

Bortichuk, Ye.N., Verba, L.G. (1990). Slozhnoe slovo sintaksicheskogo tipa i mezhurovnevoe var'irovanie [Compond word of syntactic type and interlevel variation]. *Problemy var'irovanija jazykovyh edinic. – Problems of variation of lexical units.* Kiev : UMK VO Publ.

Ceher, K. (2012). Kogo, chto i pochemu my perevodim? Mysli i nabljudenija v oblasti perevoda russkoj detskoj literatury na nemeckij jazyk [Who, what and why do we translate? Ideas and observations in the field of translating Russian literature or children into German]. Available at : http://institutperevoda.ru/. (Accessed 8 October 2015).

Dolitsky, M. (1984). *Under the tumtum tree: From nonsense to sense, a study in nonautomatic comprehension.* Amsterdam : John Benjamins B.V.

Gugunava, D.V. (2003). Gendiadis – "shmendiadis": o povtorah-otzvuchijah [Hendiadys – "shmendiadis" : about stylistic devices]. *Russkaja rech'. – Russian Speech, 5,* 46-49. (in Russian).

Janko-Trinickaja, N.A. (1968). «Shtuchki-drjuchki» ustnoj rechi (povtor-otzvuchie) [«Shtuchki-drjuchki» of oral speech (povtor-otzvuchie)]. *Russkaja rech'. – Russian Speech, 4,* 48-52. (in Russian).

Komissarov, V.N. (1990). *Teorija perevoda (lingvisticheskie aspekty) [Theory of translation (linguistic aspects)].* Moscow : Vysh.shk. Publ.

Markina, M.G. (2008). Adekvatnost' kak perevodcheskaja problema (funkcional'nyj podhod) [Adequacy as a basic problem of translation (functional approach)]. *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu. – Bulletin of Dnipropetrovk university, 14,* 184-189. (in Russian).

Minchenkov, A.G. (2001). *Russkie chasticy v perevode na anglijskij jazyk [Russian particles in English translation].* St. Petersburg : Khimera Publ.

Rebriy, O.V. (2012). *Suchasni kontseptsiyi tvorchosti u perekladi [Modern concepts of creativity in translation].* Kharkiv : Kharkiv National University Publ.

Sannikov, V. Z. (2002) *Russkij jazyk v zerkale jazykovoj igry [Russian language in relation to word-play].* Moscow : Yazyki slavianskoy kultury Publ.

Shel Sil'versteyn ukrayins'koyu [Shel Silverstein in Ukrainian]. Available at : http://silverstein-ua.ucoz.com. (Accessed 21 September 2015).

Silverstein, Sh. Poems. Available at : www.shelsilverstein.com. (Accessed 12 September 2015).

Shvejcer, A.D. (1988). *Teorija perevoda: status, problemy, aspekty. [Theory of translation : status, problems, aspects].* Moscow : Nauka Publ.

Vinogradov, V.S. (2001). Vvedenie v perevodovedenie (obshhie i leksicheskie voprosy) [Introduction to translation studies (general and lexical questions)]. Available at: http://linguistic.ru/index.php?id=88&op=content (Accessed 7 October 2015).

Voronina, K.V., Guseva, G.G. (2012). Leksychnyy nonsens yak etap rozvytku dytyachoho movlennya [Lexical nonsense as a stage of child's speech development]. *Materialy V Mizhnarodnoyi naukovo-metodychnoyi konferentsiyi, 22 November 2012 Kharkiv. [Proc. 5th Int. Conf. 22 November, Kharkiv].* Kharkiv, 45-46.